СТАНОВИЩЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

от 30 януари 2020 година

относно правомощията на БНБ за налагане на санкции в рамките на тясното сътрудничество и официалния валутен курс на българския лев

(CON/2020/5)

Въведение и правно основание

На 21 януари 2020 г., след кореспонденция между Българската народна банка (БНБ) и Министъра на финансите на Република България, Европейската централна банка (ЕЦБ) получи искане от БНБ за становище относно проект на закон за изменение на Закона за кредитните институции и Закона за Българската народна банка (наричан по-долу „законопроектът“).

ЕЦБ е компетентна да даде становище на основание член 127, параграф 4 и член 282, параграф 5 от Договора за функционирането на Европейския съюз и член 2, параграф 1, първо и трето тире от Решение 98/415/ЕО на Съвета[1], тъй като законопроектът се отнася до валутни въпроси, БНБ и възложените на ЕЦБ задачи във връзка с пруденциалния надзор над кредитните институции съгласно член 127, параграф 6 от Договора. Управителният съвет прие настоящото становище съгласно член 17.5, първо изречение от Процедурния правилник на Европейската централна банка.

1. Цел на законопроекта

Както се посочва в искането за становище, законопроектът има двойствена цел във връзка с намерението на Република България да се присъедини към единния надзорен механизъм (ЕНМ) и към валутния механизъм (ERM II).

1.1 *Проект на разпоредби във връзка със санкциите в контекста на банковия надзор*

Със законопроекта се предлага да се измени Законът за кредитните институции[2] във връзка с правомощията на БНБ за налагане на санкции както общо, така и във връзка с инструкциите на ЕЦБ в контекста на тясното сътрудничество.

1.1.1 *Предложения за изменение на общите разпоредби за налагане на санкции*

Със законопроекта се разширява списъкът с нарушения, за които могат да бъдат налагани санкции, както е посочено в член 152, алинея 1 от Закона за кредитните институции, като към вече съществуващия каталог с нарушения на някои конкретно

1 Решение 98/415/ЕО на Съвета от 29 юни 1998 г. за консултирането на националните власти с Европейската централна банка по отношение на проектите за законодателни разпоредби (ОВ L 189, 3.7.1998 г., стр. 42).

2 Закон за кредитните институции, обн. ДВ, бр. 59 от 21.07.2006 г.

посочени правни актове на Съюза[3], на Закона за кредитните институции и на нормативните актове по прилагането им се добавят нарушения на други относими директно приложими актове на Европейския съюз.

1.1.2 *Предложение за изменения на правомощията на БНБ за налагане на санкции по инструкция на ЕЦБ съгласно член 18, параграфи 1, 5 и 7 от Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета*

Със законопроекта се предлага да се измени член 121г от Закона за кредитните институции, който се съдържа в глава единадесета „а“ относно тясното сътрудничество с ЕЦБ, за да се уредят изрично различните хипотези, в които БНБ трябва да следва исканията на ЕЦБ във връзка с административните наказания в контекста на тясното сътрудничество.

От една страна, в случай на издадени от ЕЦБ искания БНБ трябва да налага имуществена санкция за нарушение на Регламент (ЕС) № 575/2013 или на други директно приложими актове на Съюза от кредитна институция, финансов холдинг или смесен финансов холдинг или за нарушение или неизпълнение от кредитна институция, финансов холдинг или смесен финансов холдинг на административен акт, издаден на основание член 121б.

От друга страна, в случай на издадени от ЕЦБ искания на основание член 18, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета[4] БНБ трябва да започне процедура за налагане на административно наказание. Ако БНБ установи нарушение на някои

---

3 Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 176, 27.6.2013 г., стр. 1), Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно извънборсовите деривати, централните контрагенти и регистрите на трансакции (ОВ L 201, 27.7.2012 г., стр. 1), Регламент (ЕС) 2015/2365 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 г. относно прозрачността при сделките за финансиране с ценни книжа и при повторното използване, и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 337, 23.12.2015 г., стр. 1), Регламент (ЕС) № 909/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. за подобряване на сетълмента на ценни книжа в Европейския съюз и за централните депозитари на ценни книжа, както и за изменение на директиви 98/26/ЕО и 2014/65/ЕС и Регламент (ЕС) № 236/2012 (ОВ L 257, 28.8.2014 г., стр. 1) и Регламент (ЕС) № 1031/2010 на Комисията от 12 ноември 2010 г. относно графика, управлението и други аспекти на търга на квоти за емисии на парникови газове съгласно Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за установяване на схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Общността (ОВ L 302, 18.11.2010 г., стр. 1).

4 Вж. Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета от 15 октомври 2013 г. за възлагане на Европейската централна банка на конкретни задачи относно политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции (ОВ L 287, 29.10.2013 г., стр. 63). Съгласно член 18, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 1024/2013 в случаите, необхванати от член 18 параграф 1 от същия регламент, когато това е необходимо с оглед на изпълнението на възложените й с посочения регламент задачи, ЕЦБ може да изисква националните компетентни органи да започнат процедура с оглед на предприемането на мерки, с които да се гарантира налагането на подходящи наказания в съответствие с актовете, посочени в член 4, параграф 3, първа алинея, и всяко приложимо национално законодателство, с което се предоставят конкретни правомощия, неизисквани понастоящем съгласно правото на Съюза. Наказанията, прилагани от националните компетентни органи, трябва да са ефективни, пропорционални и възпиращи. Тази разпоредба се отнася по-специално за имуществените наказания, налагани на кредитни институции, финансови холдинги или смесени финансови холдинги за нарушения на национални нормативни актове, с които се транспонират съответните директиви, и за всякакви административни наказания или мерки, налагани на членове на управителния съвет на кредитна институция, финансов холдинг или смесен финансов холдинг или на всички други физически лица, които съгласно националното право носят отговорност за нарушение от страна на кредитна институция, финансов холдинг или смесен финансов холдинг.

конкретно посочени правни актове на Съюза[5], други относими директно приложими актове на Съюза, на нормативни актове по прилагането им или на индивидуален административен акт, издаден по Закона за кредитните институции, лицето, извършило нарушението, се наказва с имуществена санкция или глоба в размерите, посочени в член 152, алинеи 1—3 от Закона за кредитните институции.

Освен това със законопроекта се разширява задължението на БНБ да налага санкции на основание член 152, параграф 6 от Закона за кредитните институции при искания от ЕЦБ във връзка с всички възможни задачи, посочени в член 121б, а именно във връзка със значими институции, по-малко значими институции и макропруденциални задачи.

1.1.3 *Давност за започване на процедура за налагане на санкции*

На последно място, в законопроекта се посочва, че актовете за установяване на нарушения се съставят от длъжностни лица, оправомощени от подуправителя, ръководещ управление „Банков надзор“, в срок от пет години от деня на нарушението, а в случаите на продължено нарушение — в срок от пет години от деня, в който нарушението е преустановено.

1.2 *Проект на разпоредба във връзка с ERM II*

1.2.1 *Настояща уредба на валутния курс между лева и еврото*

В Република България има валутен борд с фиксиран валутен курс между лева и еврото. По-специално, сега действащият член 29 от Закона за Българската народна банка[6] предвижда, че официалният валутен курс на лева е 1 лев за 1 германска марка и че след като еврото стане законно платежно средство във Федерална република Германия, официалният валутен курс на лева към еврото се определя чрез умножаване на официалния валутен курс на лева към германската марка по официалния курс, по който германската марка се е конвертирала към еврото[7].

1.2.2 *Предложения за изменение на настоящата уредба на валутния курс между лева и еврото*

Със законопроекта се предлага да се допълни съществуващата разпоредба за валутния курс между лева и еврото, като се добави разпоредба, която предвижда, че от датата на участие на Република България в ERM II официалният валутен курс на лева към еврото ще е равен на централния курс между лева и еврото, договорен съгласно параграф 2.3 от Резолюцията на Европейския съвет за установяването на механизъм на обменните курсове през третия етап на Икономическия и паричен съюз Амстердам от 16 юни 1997 г.[8] (Резолюция за ERM II) и членове 1.1 и 17.1 от Споразумението от 16 март 2006 г. между ЕЦБ и националните централни банки на държавите членки извън еврозоната за

5 Регламент (ЕС) № 575/2013, Регламент (ЕС) № 648/2012, Регламент (ЕС) 2015/2365, Регламент (ЕС) № 909/2014 или Регламент (ЕС) № 1031/2010.

6 Закон за Българската народна банка, обн. ДВ, бр. 46 от 10.06.1997 г.

7 Вж. Регламент (ЕО) № 2866/98 на Съвета от 31 декември 1998 г. относно валутните курсове към еврото на валутите на държавите—членки, които приемат еврото (ОВ L 359, 31.12.1998 г., стр. 1).

8 Резолюция на Европейския съвет за създаване на механизъм на обменните курсове в третия етап на икономическия и паричен съюз, Амстердам, 16 юни 1997 г. (ОВ C 236, 2.8.1997 г., стр. 5).

определяне на процедурите за работа на механизма на обменните курсове в третия етап от икономическия и паричен съюз[9] (Споразумение между централните банки относно ERM II).

2. Общи забележки

2.1 Със законопроекта се цели да се гарантира, че БНБ ще може да приема мерки, поискани от ЕЦБ във връзка с поднадзорните лица, както е предвидено в правната уредба на тясното сътрудничеството между ЕЦБ и БНБ.

2.2 Във връзка с това се подчертава, че настоящото становище не засяга цялостната оценка на искането за установяване на тясно сътрудничество между ЕЦБ и БНБ, отправено от Република България на 18 юли 2018 г., която се извършва в съответствие със съществуващите процедури, предвидени в член 7 от Регламент (ЕС) № 1024/2013 и в Решение ЕЦБ/2014/5 на Европейската централна банка[10]. По-специално, настоящото становище не засяга оценката, която ЕЦБ прави съгласно член 4 от Решение ЕЦБ/2014/5, която включва по-широка оценка на съответното национално законодателство, като се взема предвид практическото му прилагане[11].

3. Специфични забележки

3.1 *Проект на разпоредби във връзка със санкциите в контекста на банковия надзор*

3.1.1 ЕЦБ приветства обстоятелството, че със законопроекта се уточняват правомощията на БНБ за налагане на санкции, за да се съгласува напълно българското национално право с обхвата на правомощието на ЕЦБ да налага санкции съгласно член 18 от Регламент (ЕС) № 1024/2013.

3.1.2 По-специално, ЕЦБ приветства обстоятелството, че със законопроекта от БНБ се изисква да изпълнява всички искания на ЕЦБ за налагане на санкции за нарушения на административни актове на БНБ, издадени по искания на ЕЦБ, посочени в член 121б, алинеи 1—4 от Закона за кредитните институции.

3.1.3 Освен това ЕЦБ приветства обстоятелството, че в законопроекта изрично се споменава, че БНБ ще започне процедура за налагане на административно наказание, когато ЕЦБ е поискала това на основание член 18, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 1024/2013, в съответствие със задълженията съгласно член 121б от Закона за кредитните институции. ЕЦБ приветства и обстоятелството, че в законопроекта е изяснено посредством препращане кои административни наказания могат да бъдат налагани от БНБ, когато тя

---

9 Споразумение от 16 март 2006 г. между Европейската централна банка и националните централни банки на държавите членки извън еврозоната за определяне на процедурата за работа на Механизма на обменните курсове в третия етап от Икономическия и паричен съюз (ОВ C 073, 25.3.2006 г., стр. 21)/

10 Решение ЕЦБ/2014/5 на Европейската централна банка от 31 януари 2014 г. относно тясното сътрудничество с националните компетентни органи на участващите държави членки, чиято парична единица не е еврото (ОВ L 198, 5.7.2014 г., стр. 7).

11 Вж. параграф 3.2 от Становище CON/2018/49. Всички становища на ЕЦБ са публикувани на уебсайта на ЕЦБ: www.ecb.europa.eu.

действа по искане на ЕЦБ, направено на основание член 18, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 1024/2013.

3.1.4 ЕЦБ приветства обстоятелството, че със законопроекта давността в случаите, когато БНБ действа по искане на ЕЦБ, се съгласува със сроковете, посочени в член 4в от Регламент (ЕО) № 2533/98 на Съвета и член 130 от Регламент (ЕС) № 468/2014 на Европейската централна банка (ЕЦБ/2014/17)[12], а именно пет години от деня на извършване на нарушението, а в случаите на продължено нарушение — пет години от деня, в който нарушението е преустановено.

3.2 *Проект на разпоредба във връзка с ERM II*

ЕЦБ приветства новата разпоредба на член 29, алинея 3 от Закона за Българската народна банка, която съответства на процедурите съгласно Резолюцията за ERM II и Споразумението между централните банки относно ERM II.

Настоящото становище ще бъде публикувано на уебсайта на ЕЦБ.

Съставено във Франкфурт на Майн на 30 януари 2020 година.

[подпис]

Председател на ЕЦБ

Christine LAGARDE

12 Регламент (ЕС) № 468/2014 на Европейската централна банка от 16 април 2014 г. за създаване на рамката за сътрудничество в единния надзорен механизъм между Европейската централна банка и националните компетентни органи и с определените на национално равнище органи (Рамков регламент за ЕНМ) (ЕЦБ/2014/17) (ОВ L 141, 14.5.2014 г., стр. 45).